

Ärendenummer
TRV 2024/28583
Motpartens ärendenummer
J-4/23

Dokumentdatum
2025-05-09

Konfidentialitetsnivå

Mottagare
Statens haverikommission
info@shk.se

Kopia till
Diariet

Trafikverkets svar på SHK rapport om urspårning med malmtåg 9915 den 24 februari 2024 vid Vassijaure, Norrbottens län (2025:01)

Den 24 februari 2024 spårade ett godståg ur vid Vassijaure driftplats på Malmbanan mellan Narvik i Norge och Kiruna. Tåget bestod av två lok och 62 tomma malmvagnar. Inga personskador uppstod men däremot skador på infrastruktur och fordon.

Från Riksgränsen och vidare in på den svenska sidan blåste det frisk till hård sydostlig vind. Lufttemperaturen var över noll medan marken höll minusgrader. Vinden förde med sig blötsnö som packades och frös till hårda drivor på marken.

Tåget behövde stanna utanför Vassijaure i nästan en timme eftersom det pågick arbeten inne på driftplatsen. Föraren stannade tåget i huvudsak skyddat inne i två snögallerier. Under uppehållet gjorde föraren flera korta förflyttningar av tåget. Ett hål i väggen på ett av snögallerierna gjorde att snö kunde driva in med vinden och packas på spåret under vagnarna.

När tåget fortsatte lyfte den packade snön upp några hjul och vagnar från rälen. Spåret löpte i kurva och sidokrafter gjorde att hjulflänsarna samtidigt klättrade över den inre rälen och spårade ur. De urspårade hjulaxlarna och vagnarna rullade med tåget i 1,2 kilometer in på Vassijaure driftplats innan urspårningen förvärrades och tåget nödbromsades till stopp.

Statens haverikommission har efter sin utredning rekommenderat Trafikverket att:

- Se över regler och rutiner för konstruktion och underhåll av snögallerier i syfte

Ärendenummer
TRV 2024/28583
Motpartens ärendenummer
J-4/23

Dokumentdatum
2025-05-09

Trafikverkets åtgärder

Se över regler och rutiner för konstruktion och underhåll av snögallerier i syfte att skydda spåret mot snödrev och svårforcerad drivbildning (SHK 2025:01 R1)

Enligt rekommendationen ser Trafikverket över konstruktion och underhåll av snögallerier i syfte att skydda spåret mot snödrev och svårforcerad drivbildning.

- En kompletterande åtgärdsbeskrivning upprättas som omfattar att hantera både akuta och mindre åtgärder som identifieras genom säkerhetsbesiktning eller akuta inrapporterade fel på snögallerierna efter Malmбанan inom baskontraktet. Klart senast 2025-11-30.
- Kontraktsmallar kompletteras så att både mindre och akuta underhållsåtgärder ingår i nya basunderhållskontakt. Klart 2026-01-31. Nästa upphandling av basunderhållskontrakt för Malmбанan påbörjas hösten 2026.
- Klimatanpassningsåtgärder pågår av befintliga snögallerier för att säkerhetsställa bärighet och funktion. Förberedande åtgärder och projektering pågår och produktion/byggnation är planerat under 2026 – 2030.
- Samtliga snögallerier har märkts upp för att underlätta och bidra till tydligare besiktning. (Varje galleri har skyltar med id och bärande konstruktion har numrerats).

I samverkan med berörda järnvägsföretag som trafikerar Malmбанan fortsätta arbetet att bedöma hur rutiner kan utvecklas och samverka i syfte att minska risken för urspärning av tåg med låg axellast i samband med snödrev och svårforcerad drivbildning (SHK 2025:01 R2)

Trafikverkets bedömning är att perspektivet behöver utökas till att omfatta alla järnvägsföretag då snörelaterade trafikeringsutmaningar kan uppstå på flera ställen i landet.

Därav har Trafikverket lyft in frågan till *Forum för trafiksäkerhetsrisker av gemensamt*

Ärendenummer
TRV 2024/28583
Motpartens ärendenummer
J-4/23

Dokumentdatum
2025-05-09

för att undvika den inträffade händelsen. Det som bedöms ger effekt för att undvika dessa situationer är kommunikation mellan lokförare och tågklarerare vid liknande tillfällen, för att tillsammans värdera den aktuella situationen.

Enligt Trafikverkets rutiner för "Nationell årstidsstyrd beredskapsplan järnväg" går Trafikverket, järnvägsföretag och entreprenörer igenom planen inför aktuell årstid. Vid dessa möten ska Trafikverket påminna om risken för urspårning vid låg axellast i samband med snödrev och svårforcerad drivbildning. Klart senast inför vintersäsong 2025/2026.

Under vintersäsongens ordinarie veckomöten samt extrainsatta möten som genomförs vid extrema vädersituationer ska Trafikverket vid bedömning om begränsningar i trafiken beakta risken för låg axellast i samband med snödrev och svårforcerad drivbildning. Klart senast inför vintersäsong 2025/2026.

För att ytterligare sprida informationen i beredskapsplanen och skapa möjlighet till dialog ska den presenteras i FRI. Punkten kommer årligen att finnas med på agendan efter beredskapsplanens fastställande och i god tid inför vintersäsongen.

Därutöver görs den branschgemensamma bedömningen att det regelbundna arbetet med att beskriva hur Trafikverket, entreprenörer och järnvägsföretag ska förebygga och vidta åtgärder inom sitt eget ansvarsområde för att minska årstidsrelaterade störningar behöver fortsätta och utvecklas vid behov.

Trafikverket kommenterar den kompletterande säkerhetsbestämmelsen i LKAB:s dokument *LKAB-174-65 Förarens Regelbok (3.15 Regler och föreskrifter, sida 27 av 32, SHK 2025:01)* utifrån den dialog som förts med järnvägsföretag och entreprenörer vid FRI-mötet den 10 april 2025. Skrivningen bedöms vara tillräcklig utifrån lokförarens möjlighet att bedöma lok samt vagnars placering mot räl på längre tåg med syfte att minska risken för urspårning av det slag som inträffat på Malmbanan.

Ärendenummer
TRV 2024/28583
Motpartens ärendenummer
J-4/23

Dokumentdatum
2025-05-09

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2024/28583, Motpartens ärendenummer J-4/23, Dokumentdatum 2025-05-09, Dokumenttyp BREV.
Konfidentialitetsnivå.[Konfidentialitetsnivå]

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.